

ABONAMENTUL

Un an . . .	40 Lei
1/2 an . . .	20 Lei
1/4 an . . .	10 Lei
Un nr. . .	50 bani

Unirea

Apare Sâmbăta în fiecare săptămână.

INSERTIUNI

Un șir garmond:
odată Lei 1.50 a șir
și a trei oară Lei 1.—

Manuscrite sunt a se
trimite la Redacția
„UNIRII” Blaj.

Glasuri de sirenă.

De: Dr. Victor Macaveiu.

Intr'un „organ național bisericesc” ne-a fost dat să citim, numeri dearândul, o serie de articoli, intitulati „Petru Maior și — Unirea”.

Se pun la contribuție pagini întregi din „Procanonul” lui Petru Maior, în potrive unirii noastre cu Roma.

Nu vom pierde vremea, încercând să răspundem la acești articoli. „Procanonul” lui Petru Maior, după manuscriptul — afirmativ — autograf, existent în Academia Română, transcris și publicat de către C. Erbiceanu la 1894, nu este un lucru așa de grozav, încât să ne — sperie. O încercare literară, la vârsta de 30 ani a autorului, stând sub influința spiritului gallicanismului, a Iosefinismului, a enciclopediștilor și a altor curente literare antireligioase și antibisericești din apusul de pe aceea vreme — scriind despre lucruri, asupra cărora biserica nu se declarase oficial, combătând d. p. primul ori „nesmântnicia” — infalibilitatea — Papei, — ceea-ce au putut să o facă și au făcut-o mulți și dintre părinții adunați la Conciliul Vatican din 1870 — cel mai înverșunat contrar a fost un Iesuit Belgian P. de Buck! — iată ce este vestitul Procanon pe care autorul lui nu s'a gândit nici macar să-l tipărească în cei 38 ani ce i-au fost dat să-i mai trăiască, până la 1821 anul morții sale și în care, se impune să constatăm, că despre unirea noastră cu Roma — afară de câteva aluzii la persoane contimporane — nu găsim nici un șir!

Că din ce alte îndemnuri a pornit acest Procanon, nu vrem să cercetăm, deși credem a putea scoate din însuși „Procanonul” o parte a motivelor, cari l'au îndemnat pe P. Maior să scrie așa, cum a scris.

Dar nu despre „Procanon” vrem noi să scriem.

În încheierea articolilor „Petru Maior și — Unirea”, autorul lor crede, că se poate adresa „bunilor preoți ai bisericii unite” intelectualilor mireni și „iubitului popor” al bisericii noastre, spunându-le pe șleau, că „ortodocșii” și-au pus de acum înainte printre „cele dintâi probleme de viață: readucerea turmei sfâșiate la staulul vechiu, la sinul bisericii — mame”, „la vechea stare”, chemându-ne „cu glas duios de fiate bun”, să ne lepădăm de „meteahna” unirii și să ne întoarcem „la vechea și singură adevărata biserică a lui Hristos” — adică la cea dreptcredincioasă, pravoslavnică și ortodoxă biserică a — părintelui Terențiu, care scrie în „Telegraful Român”.

„Îți mulțămim, iubite părinte, pentru invitarea ce ne-o faci!

Dar — noi încă nu suntem convinși despre adevărul bisericii pravoslavnice — nu ne putură convinge nici citatele din Procanon (ba ultimă pagină, cap. V—VI titlul VI, al aceluiași

Procanon, ni-l prezintă și pe Petru Maior cam dușmănit cu — Foție), nu suntem convinși nici despre intențiile dușmane neamului românesc ale Scaunului Papal, nu suntem convinși nici despre aceea, că unirea cu Roma ar fi fost numai „un tratat politic”, nu suntem convinși, că aceea unire ar fi o „meteahna” carea nu s'ar potrive nici azi, după 200 de ani, cu sufletul nostru, nu suntem convinși despre rolul de mântuitor al neamului nostru, ce l'ar fi avut ortodoxia.

Și — să nu te superi, dacă îți vom răspunde și Sf. Tale, așa precum s'a răspuns d. p. — părintelui Măneguțiu, care a scris, pe vremuri, o carte întreagă, cu acelaș gând și cam cu aceleași argumente, ca și Sf. Ta!

Noi „papistații”, noi uniții cu Roma, judecăm mai întâiu „schimbarea acestei lumi înșelătoare și nestarea, și neperirea sufletelor, căruia în măsură mai mare trebuie a fi decât toate”, noi ne uităm la istoria bisericii lui Hristos, noi socotim activitatea de lumină și cultură a catolicismului din toate timpurile, noi vedem și astăzi, în Roma, adevăratul reprezentant al idealului creștinesc, noi ne gândim la frații noștri de o viață, din Apus, noi cercetând istoria neamului nostru, pe care un „fatal destin al istoriei” l-a rupt acum 900 de ani de Roma, ne aducem aminte de contimporanul lui P. Maior, de Șincai care scria, la cronică anului 869, despre subtragerea Bulgaro-Românilor de sub jurisdicția patriarhului din Roma: „Baremi de nu s'ar fi întâmplat aceasta — că Românii mai fericiți ar fi fost, de s'ar fi supus patriarhiei din Roma, precum s'au fericit și alte neamuri, cari înșiși le vedem!” Pentru noi istoria este *magistra vitae*: istoria scrisă de literații noștri, de D. Onciul, de Xenopol, de Odobescu, de Titu Maiorescu, de marele N. Iorga, și suntem conștii de trecutul nostru, de rolul nostru în istoria culturii românești, în luptele spre lumină și libertate ale neamului nostru! Și mergem înainte!

Noi ne gândim, cinstite părinte, la șirul celor cari au șezut pe scaunul vlădicesc al bisericii unite, cari cei mai mulți au învățat la Roma: la Ioan Pataki alias Giurgiu, care a fost nașiei românești, bun părinte și milostiv (S. Clain în Acte și fragm. pag. 92) și care cu drept cuvânt a putut zice despre sine: Caeterum ego paratus sum pro salute charae meae nationis valachicae, sanguinem ... fundere (Nilles, Symb. II. p. 408). Ne aducem aminte de Ioan Inochentie Clain, carele „având foarte mare răvonă către neam și bunul de obște . . . spuză de pizmași au întăritat asupra sa, până ee mai pe urmă, ca jertfă învins căzu (Clain, id. ib. pag. 103). Ne gândim la Petru Pavel Aaron, care „au petrecut o viață sfântă, au fost om postelnic, îndurat, bisericesc și înfrănat. Mătâniile cele scrise în posturi, toate, și afară de aceea și altele, făcea noaptea, cât degetele lui pururea se cunoșteau de mătâni” (id. ibid pag. 112). A deschis școlile din Blaj, a ridicat bisericii, a cumpărat moșii și în testamentul său a dispus, ca tot ce are, să fie a săracilor și a Seminariului! Ne gândim la Rednic: „om

smerit ... hrana lui, de când s'a făcut călugăr numai cu legumi și cu ulei a fost ... la nimic alta nu căuta fără numai la *mărirea lui Dumnezeu*”. Murind „toate ale sale le-a lăsat Seminarului diecezan” (id. ibid. pag. 124/5).

Ne aducem aminte de Grigore Maior: bun părinte și cătră toți blând, „cu răvna și cu lupta spre agonisirea fericirii neamului românesc” asemănându-se cu Inochentie (P. Maior, în Acte și Fragm. p. 130). — Să mai vorbim de Bobb, al cărui testament începe: *Tota mea substantia, quantulacumque est, sit mei Cleri* (Acte, p. 32), de I. Lemeni, care moare în exiliu, de Șuluț, pe care „numai moartea l-a putut despărți de națiunea sa”, de Vancea, al doilea întemeietor, prin clădirile sale culturale, al Blajului?..

Poți să ne dai și Sf. Ta, părinte dela „Telegraful”, o astfel de serie de vlădici, cari au lucrat pentru neamul nostru, ca cei pe cari i-am pomenit aci? Pe sârbii Novacovici și Ivașcovici, pe „marele” Andreiu, care spunea despre credincioșii săi: *diese Wallachen*, pe — Mangra? — Ori să-i căutăm doar pe cele 411 pagini ale volumului „Biserica din Regat, 1908—1818” a lui C. Cernăianu, apărută acum proaspăt?..

Și, — aducând vorba de cărți actuale, îți recomandăm, părinte Tereție, să resfoiești cea mai nouă apariție literară românească de dincoace: „Istoria literaturii române” de Sextil Pușcariu, să vezi și Sf. Ta, constatată de un savant: „sterilitatea culturală a bisericii ortodoxe peste tot” și „superioritatea Romei”, care a înțeles totdeauna „glasul vremii” și căreia se datorește, prin unirea religioasă a noastră, renașterea noastră națională, ca popor latin, aci în răsărit, săvârșind „*minunea resurecțiunii poporului român*” (pag. 2), pe când „ortodoxismul nostru a fost evenimentul cel mai grav în urmări pentru dezvoltarea noastră culturală, căci el ne-a legat pentru veacuri întregi cu cultura orientului, formând un zid despărțitor față de catolicismul vecinilor ... care ne-ar fi putut transmite cultura apuseană!” (pag. 13).

Credem, că putem încheia!

„Inzadar resună pentru noi glasul de sirenă al Sfinției Tale ori și al altora! Noi îl cunoaștem și, de aceea, cursul corabiei noastre nu se va abate cătră ostrovul plin de — schelete!

Inzădar, cinstite părinte! Noue, uniților, Roma ne-a schimbat firea: ne-a făcut *occidentali* și e prea târziu, ca să revenim la Dvoastre. Ne rugăm pentru Dvoastre — „pentru unirea tuturor” — vom lupta, ca și în trecut, pentru fericirea și binele acestui neam românesc, din toate puterile noastre, dar nu ne vom întoarce *nici odată* spre „orientul strein noue prin sânge și aspirațiuni” (S. Pușcariu ibid. p. 2), nici odată spre — pravoslavnicia Dvoastre.

Sărbătorirea lui TUDOR VLADIMIRESCU.

„Și a venit popor din toate colțurile românismului să sărbătorească în capitala țării amintirea vieții celui ce a fost cândva Domnul Tudor. Așa cum a fost el, țaran român, înainte de toate, iubitor de tot ce e românesc, astăzi, sufletul lui Tudor s'ar topi de bucurie, când ar înțelege, cu câtă prisosință s'au împlinit visurile lui, și cât de rodnică a fost moartea lui... Gândul sămănat de el, a prins dor de viață și tot de mai multă viață, așteptând sosirea vremii celei mari... Și, după ce de-o sută de ori s'au ruginit codrii de vânturile toamnei, și după ce de-o sută de ori s'a topit zăpada dumbrăvilor de dorul ghiocelor, plinirea vremii sosi...

„Sosi cu cântece și jocuri naționale și-n haine de sărbătoare.

* * *

Inceputul sărbătoririi s'a făcut Luni după masă, la orele cinci printr-o întrunire a tuturor participanților în »Salonul Reangajaților«. Munții și dumbrăvile și-nținsul ogoarelor rodnice au împodobit cu ce au avut mai frumos pe trimișii părților lor. Când vedeai atâta mulțime de haine înflorite cu atâta variație, și se părea, că te găsești în o luncă înceată în floare colo pe la sfârșitul lui Maiu.

La ceaiul ce s'a servit cu acest prilej, lumea s'a văzut, s'a cunoscut și s'a admirat.

* * *

Marți, a fost ziua a doua a sărbătoririi lui Tudor. Primăria capitalei a oferit participanților o masă la școala militară de infanterie din Dealul Spirei.

La cele o sută de mese întinse, și'n atmosfera de multă veselie susținută de ariile naționale cântate de patru orchestre militare, stăpânia, totuși o seriozitate reținută, obositoare la început, dar care mai apoi, cu fiecare pahărel de vin ce se închina, cu fiecare toast ce se rostia, se perdea în marele elan de aplauze și de bucurie covârșitoare.

Pe lângă delegațiunile regiunilor, au asistat Dnii Miniștrii: Trancu-Iași, Take Ionescu, Cudalbu, Argetoianu, Văleanu, Petrovici și Po-

povici-Tașcă. Apoi: Dnii Duiliu Zamfirescu — președintele Camerei, general Coandă, președintele Senatului.

Au mai fost de față: Mitropolitul Primat, Mitropolitul Moldovei și prefectul Capitalei General Nicolescu.

Cel dintâi a tostat primarul capitalei *Dr. Gheorghian* salutând pe oaspeți și închinând pentru M. S. Regele.

Mitropolitul Primat toastează și închină pentru democrația românească.

Dr. Take Ionescu salută pe reprezentanții tuturor comunelor în numele guvernului, și închină pentru memoria lui Tudor Vladimirescu, mișcarea cărui a avut pe lângă caracterul social, și un caracter pur național.

Dr. profesor universitar Simion Măndrescu, în numele comitetului inițiator al acestor serbări, și în numele Ligei Culturale, regretă lipsa președintei de onoare, a M. S. Regina, care se află de prezent în Grecia —, și închină pentru România mare.

Au mai tostat încă vre-o câțiva, dar glasul lor nu mai străbătea sala, se slăbi-se pe semne de dulceața acrie a portocalelor ce s'au servit la masă.

După masă s'a întins o horă largă în curtea plină de soare a școlii, la care s'a prins toată lumea.

* * *

Costumele se întreceau unele pe altele. Aici îți furau ochii cărpele roșii, cari înveleau capul și umerii *Chiorenelor* și *Someșenelor*, dincolo te zăpăceau cătrințele de fir alb bătute în urzeală de bumbac stânjiniu ale *Gorjencelor*, de pe capul cărora curge pe spate, până la călcăie, o maramă urzită și bătută în borangic, — ceva foarte asemănător cu stergarele cari le poartă *brănenele noastre* din județ, Brașovului.

Dela ceasurile 4—8 d. a. muzicile militare au cântat în fața universității și Episcopiei, iar echipe de soldați și grupuri de elevi au executat jocuri naționale.

* * *

Serbările se vor continua încă șapte zile. Vom ține pe cititori în curent cu desfășurarea programului din fiecare zi, și pe urmă vom da descrieri amănunțite ale porturilor celor mai

frumoase din Ardeal, Banat, Bucovina, Vecchiul Regat și Basarabia.

E interesant de văzut câte puncte asemănătoare, chiar identice, se pot constata între unele porturi din ținuturi cari n'au avut nici o legătură, ca să se poată influența.

Correspondent.

Aristizza...

de EM. ISAC.

Ne-am trimes și noi sufletul, când ați sărbătorit la Teatrul Național memoria Aristizzei. Căci ea a fost cea dintâi solie a unui nou văzduh, în Ardealul umilirii. A venit cu zece ani înainte la Blaj... și a spus versuri duioase, atunci în șoaptele codrilor și freacățul frunzelor, se amesteca în slavă și ahtiatul după libertate al golașilor! Atunci, vorba românească era o pasăre strălucitoare ce scapă din colivie... Atunci, versul românesc, era scandat de pajii jandarmului și prețuit de ochii pândaci ai spionilor. Și Aristizza a venit totuși între noi, acasă. Ne-a turnat de pe buzele ei dulci încrederea în suflet ni-a aprins obrazii cu farmecul verbului românesc! O, este mai frumoasă durere, decât să aștepti împlinirea unui vis? Aristizza îți mulțumesc și azi, pentru clipele de atunci. Umbra ta se țese în Blaj, ca o amintire veșnică — și glasul tău s'a închis în florile câmpiilor. Aristizza, solia libertății noastre, azi, îngăduiască ni-se și nouă Transilvănenilor de atunci, să-ți trimetem înduioșarea noastră, căci tu ai fost cea dintâi rază fierbinte pe fereastra mucăgăită și ruginită de ploaie a temniței milenare.

Aristizza, privește din lăcașul tău și vei vedea, cum se întinde gândirea românească dela Nistru până la Tisa și cum s'au prăbușit spânzurătorile, lanțurile, pușcăriile, s'au năruit turnurile de trifășie în a căror clopotniță suna în zădar clopotul minciunii, lacrimile românești ceața și a reapărut soarele latin!

Aristizza, roagă Ceriurile, să ne trimeată tot mai multă lumină!

„Dimineața“.

Peste lume...

De Toma Cocișiu.

(Continuare).

Câmpu de luptă, 1915.

Draga mea soție,

Mă bucur, că mi-ai scris de bine. Eu și de aici tot grija ta și a copiilor noștri o port. Pe voi vă am. Să dobândesc un colț de țară, ce mi-ar folosi dacă nu v'ăș avea pe voi. În nopțile friguroase, când nu pot dormi, cu voi îmi petrec vremea. Vă văd, ziua, vă văd noaptea. Pe tine te văd adăpând vitele și te văd torcând pe vatră. Văd și copiii dimineața sculându-se din așternut, în cămășuțele lor albe și lungi. Te văd cum le dai apă să se spele, cum zic „Tata-nostru“, „Născătoarea“ și cum cer să-le dai „papa bun“.

Cu vitele să mai aștepti până mai incolo, când s'o alege ceva. Ne sue acum pe tren, da nu știu încătrău mergem. Nu-mi mai scrie până când îți trimit adresa cea nouă.

Cu drag,
Toader.

Câmpu de luptă, 1915.

Draga mea soție,

Au trecut 8 luni, de când nu ți-am scris. Te vei fi îngrijat tare despre mine, dar crede, draga mea soție, că n'a fost modru să-ți scriu. Nici posta nu ne umbla. Am fost într'o pădure

mare la tăiat de lemne. Nici cerul nu se vedea, așa câte-un ochiu de lumină mai zăream printre copaci. Am făcut acolo grămezi mari de lemne pentru poduri.

Mi-i tare dor să știu ce mai e pe acasă. Copiii is sănătoși? Noi ne-am băgat tare în țara Rusului. Ii scriu acum și lui vărul Pătru. El bucură-se, că s'a întâmplat așa de umblă acum schiop, că barem a scăpat, de ce n'am scăpat eu.

Cu drag,
Toader.

Câmpu de luptă, 1915.

Dulcele meu văr, Pătru,

Is rupt de osteneală, vere Petre. Mi-a crescut o barbă vere de să mă vezi nu m'ai cunoaște. Când apuc ceva de mâncare, înghiț mai abitur ca copiii țiganului dela noi.

Apoi să vezi tu ce-i pe aici. Ai văzut când a ars șura popii cu clăile de fân și cu stogurile de grâu, ai văzut și când a venit Târnavă umflată de ne-a înecat satu jumătate, ai văzut ce răscoală și ce jelanie a fost atunci, dar ce-i pe aici vere e ca ceru de pământ.

Uite când îți scriu scrisoarea asta mă razim de zidul cetății Ivangorod și scriu pe genunche. Eu stau în umbră, că soarele străluce de partea cealaltă. E liniște acum pe aici vere, dar ce-a fost mai acum o săptămână nu-ți pot scrie, nici nu știu cum să încep. Oameni sângerând, dându-și sufletul, trenuri întregi răsturnate, căruțe aruncate una peste alta, cai

nechezând, vite răcnind, când le văd acestea nu cred să nu lucre aici mâna lui Dumnezeu, care ne pedepsește, pentru zmintelele noastre. Prea se răise lumea vere! Prea se pizmuiau oamenii și prea adunau averi unul dela altul cât pe drept cât pe nedrept. Numai rar își aduceau oamenii aminte de Dumnezeu și de rugăciune.

Eu acum am rămas în rezervă până mâine, poimâne, apoi iară ne aducem după Rusu, că se tot trage în țara lui.

Cu bine și cu drag
Toader Stoica,
vărul tău.

Florești, 1915.

Dragul meu,

Am primit scrisoarea ta și am sărutat-o și am dus-o la inimă și mi-a dat lacrimile în ochi. Stam așa Toadere dragă, vedeam scrisoarea și tot gândeam, că e numai vis. Am ținut-o multă vreme nedesfăcută. Ce-mi trebuia s'o mai citesc, doar și necitită imi spunea, că tu trăești, altfel cum ai fi scris-o.

Toată ulița a cetit scrisoarea, că mi-o cereau. Copiii is sănătoși și te tot pomenesco.

Toadere dragă, am vândut vacile cu trei mii și un porc cu două sute și m'am plătit la bancă de tot. Acuma să fi acasă să-te întorci prin curte ușurat, dragul meu. Să ne fie hasnă de viață. Dumnezeu e bun și-o mai da o pace în lume și-i veni și tu acasă, că tare te dorim.

Și Mitruț umblă la școală și știe face

Situația culturală în Ardeal.

Ziarul „Voința“ din Cluj publică următorul articol de o palpitantă actualitate pe care-l reproducem aici:

Este sigur, că situația culturală în Ardeal o intrat într-o fază îmbucurătoare grație unor îmbunătățiri a căror importanță condiționează în totul bunul mers al situației culturale în Ardeal.

Una din aceste importante îmbunătățiri este unificarea salariilor corpului didactic de aici. Dl Prie, secretarul general al resortului instrucțiunilor publice din Ardeal, întorcându-se din București, a bine voit a ne da o serie de lămuriri în legătură cu îmbunătățirile de ordin cultural, care s'au făcut pentru Ardeal și acelea care sunt proiect de a se mai face.

O chestiune de mare importanță este de sigur cea a școalelor comunale și confesionale. Deocamdată corpul didactic ale acestor școli nu s'a bucurat, în ce privește salariile, de îmbunătățirile, care s'au făcut celorlalți membri a corpului didactic.

Dl Prie ne spune, că structura vechiului stat austro-maghiar, care era alcătuit numai din minorități, nu mai corespunde României-Mari de astăzi, care este un stat prin excelență național. În legătură cu acest fapt se impune, din punct de vedere cultural, o modificare menită să asigure cimentarea statului nostru pe acest teren.

Nevoia unui singur tip al școlii, care se fie cea de stat va trebui să fie în cel mai scurt timp soluționată. Chestiunea s'a pus în discuție cu multă seriozitate la București.

Sinoadele bisericești sunt deasemenea chemate să se pronunțe și ele. Soluțiunea nu va putea fi decât aceia, care corespunde intereselor superioare ale statului nostru.

Atunci și învățătoria școalelor comunale și confesionale va fi primită în rândul membrilor întregului corp didactic român și se va bucura de toate avantajele de care se bucură astăzi acesta din urmă.

O altă chestiune la ordinea zilei este cea a desființării secretariatelor.

În aceasta privință dl Prie ne spune următoarele:

În primul rând desființarea completă a secretariatelor din Ardeal este imposibilă. Secretariatele pot fi doar mutate la București, unde atașate pe lângă ministerele respective, vor fi organele reprezentative a intereselor din Ardeal.

Secretariatele la București vor avea mai ales importantul rol de a conlucra la unificarea legislativă, care trebuie să se facă în așa chip, încât structura din Ardeal să nu se sdruncine de refacerile, care se vor face.

În ce privește secretariatul nostru, adaugă dl Prie, prin descentralizarea, care s'a hotărât, se va transforma, iar bugetul său, care a fost prevăzut pe noul an financiar va rămâne un fond de lichidare.

Personalul secretariatului, parte va trece la nouile direcțiuni regionale, iar parte va fi înapoiat catedrelor de unde a fost concentrat, majoritatea funcționarilor noștri fiind profesori.

În legătură cu îmbunătățirile culturale în Ardeal ce sunt în perspectivă de a-se face, dl Prie ne spune, că dl ministru Negulescu va depune zilele aceste pe biroul camerei legea de unificare administrativă școlară. Odată trecută aceasta lege, Ardealul va fi în situația de ași realiza toate îmbunătățirile de ordin cultural. Într'un cuvânt, sfârșește dl Prie, vă pot asigura că cu noul an școlar, nu va exista în Ardeal școală care să nu funcționeze sau să fie lipsită de învățători.

Episcopul Lugojului

Dr. Valeriu T. Frențiu

— prelat papal.

Ziarul „Dacia“ din București aduce știrea, că Sfinția Sa Papa Benedict al XV-lea a încunoștințat nu de mult pe Sf. Sa *Episcopul Lu-*

gojului dl Dr. Valeriu Traian Frențiu, că l-a deoumit de: asistent la tronul pontifical, prelat papal și conte roman.

Este cea mai înaltă prețuire ce o face Papa — episcopilor săi — pentru faptele pline de vrednicie, cari le-au dovedit în păstoria bisericii. Purtătorilor acestor titluri le dă dreptul la serbători papale să stea alături de Patriarhi și să fie primiți cu deosebită ceremonie în curtea Papei.

Această înaltă prețuire a P. S. Sale Episcopului dela Lugoj în primul loc privește vredniciile și faptele frumoase, cari le-a făcut după 8 ani de străduință arhierescă în cea mai mică și săracă vâldicie românească-unită de dincoace de munți, unde prin o străduință neobosită și norocoasă a mărit averea vâldiciei cu aproape 2 milioane Lei și alte daruri.

Înalta prețuire a Episcopului Lugojului — e o dovadă și a dragostei, care o păstrează Sfântul Scaun dela Roma — bisericii române-unite din România.

Convocare.

Adunarea cercuală a despărțământului Blaj al Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român, se convoacă prin aceasta la *Blaj pe ziua de 7 Aprilie 1921* la orele 10 a. m. în localul Casinei române, pe lângă următorul

Program:

1. Raport despre activitatea despărțământului dela 1914 până acum.
 2. Alegerea directorului despărțământului și a comitetului cercual.
 3. Câștigarea de membrii noi pentru Asociațiune și încassarea taxelor.
 4. Eventuale propuneri.
- Blaj, la 20 Martie 1921.

Aurel C. Domșa.
directorul despărțământ.

litere multe și le știe și ceti și-i tare dragă cartea, că ne-a venit un învățător nou. Cel dus e săracu cătană. Pe aici se aude c'ar fi murit.

Da, cere-te și tu pe zile acasă, că și vecinu Niculae a venit. La el e plină casa în toată vremea ca la șezătoare și spune multe patimi de peacolo.

Cere-te și vino și tu dragă!

Cu drag,

Ileana ta.

Florești 1915.

Vere Toadere,

Azi am făcut sfeștanie la Andronic sub deal și le-am cetit acolo scrisoarea ta. Plângeau muerile, vere Toadere, ca la mort. Părintele încă și-a răzimat capul într'o mână și asculta, și ofta deseori și-și svânta câte-o lacrimă în gene. M'a făcut de-am cetit-o de douăori. Jale e peacolo, vere, jale e pe aici.

Pavel Olălău e moș acum, are 6 feciori la bătae. Din tus-șase a rămas singur bărbat la casă. El poartă tot greul căsii.

Dumineca e goală biserica. Și numai vezi feciorii zdupăind pământul la joc. Fetele își lasă acasă mărgelile și toate cu mueri cu tot se imbrobodesc numai cu năfrâni negre. Au o cântare nouă, în care se zice, că nimenea:

Să nu poarte brâu sârmat

Că, prea mult sânge s'o vărsat.

Veronica Onului i-o făcut lui frate-său cântare, că-i în Polonia rusească și nu știu ai lor de el nimic acum de 6 luni. Și uite așa ș'o cântă singură la ei pe podmol:

Să n'ai trenule parte

Nici de șini și nici de roate

Nici de vagoanele toate,

Pe cum nu am eu de-un frate,

Ce-i dus în Rusia departe.

Până, măi vere, și Onuț moșneagul zice, că de aceea ține atâta bătaia, că:

Tot arde un foc cu sânge

Și nu-l poate nime stânge.

Alte dăți ce era prin sat, Doamne, Doamne Acum e pustiu pe uliță și când vine sașa, par'că ne cufundăm în pământ. Ies la poartă, că nu pot dormi. Trec buhele și liliecii pe deasupra și mă înfloară și par'că mi-se pun cuțite la inimă. Mă uit pe costișă la focul păcurarilor și par'că văd un' ochiu păgân, care mă pândește de acolo. Mă cuprindé frica și urâtul și întru în casă și mă trântese în pat și nu pot adormi. Tot asud. Numai de cătră ziuă mă mai fură somnul. Dimineața mă scol ca bătut.

Dar ce-s patimele mele pe lângă ale voastre. După câte îndurați voi pe acolo, noi suntem vrednici să vă trecem pe dinainte.

De multeori îmi vine mie în minte arătarea dela Apocalips: Cerul s'a deschis și iată un cal alb și cel ce șede pe el e împăratul împărașilor Domnul domnilor. Oștii Lui flacări de foc, haina lui stropită cu sânge, spada Lui ascuțită, toiagul Lui de fier în mâni.

Și apoi să-ți mai spui o veste: plătesc oamenii datoriile una într'una. De s'o mai mâna așa vr'un an, ai dela bancă își pot aprinde

pipele, că nu le mai deschide nimeni ușa. Tu nu te prea arătai, da eu vedeam bine, cum te roade în suflet datoria ta. Eu am priceput tot când ai ieșit din școală și n'ai zis nimic. Atunci când ne-a cerut domnul învățător o coroană pentru cărți la bibliotecă. Acum bucură-te vere că a plătit Ileana tot până într'un creițar.

Da știi ce-i cu domnul învățător? E mort săracul, a căzut în Bucovina. Dumnezeu să-l ierte, că prea a fost un suflet bun. Știi ce om cu curajie era, cum cetia, cum spunea. Încă-odată Dumnezeu să-l ierte!

Voe bună vere dela mine și dela nevastămea.

Am scris cu mâna mea.

Eu Pătru Schiopu,
cantor la noi în sat.

Pe Toader par'că l'a înghițit pământul. Nici un răspuns. Ileana a așteptat o lună, două, trei, dar nici-o știre din nici-o parte nu-i venea. A scris în multe rânduri la Crucea-roșie, pela toți cunoscuții întreba despre Toader. Nimeni nu știa nimic despre el. De aici încolo au început s'o frământa pe Ileana gânduri rele. O scântăie de nădejde tot mai avea. L'o fischimbat iară, și iară nu poațe scrie, dar Doamne atâta vreme. Se împlinea acușă o jumătate de an, Mergea Ileana pela vecine și plângea și vecinile nu știau cum să-o îmbune. Plătia necurmat la popi să facă slujbe pentru Toader, să-l ferească Dumnezeu de tot răul. Lua „de dulcele“ din gura copiilor și încărca pe vrăjitori și vrăjitoare să-i spue ce știu despre Toader al ei. Și numai știa ce să facă! Și dela un copil ar fi luat sfat. Toate înzadar!
(Va urma).

Informațiuni.

— **Știre personală.** Ex. Sa Mitropolitul Dr. Vasile Suciu a plecat în 24 a. l. c. la ora 8 1/2 a. m. la București și deasolo în cursul săptămânii viitoare va pleca la Roma.

Dorim Ex. Sale călătorie bună și reînnoire sănătoasă!

Blajul, capitală de județ. În proiectul întocmit de comisiunea denumită pentru împărțirea județelor noi în România-Mare — Blajul are onoarea de a fi capitala noului județ al Târnavelor.

Blajului istoric i-se dă atenția pe care o merită nu numai pentru trecutul său cultural de 200 ani, ci și în urma situației geografice și economice care-l indicase să fie mai de mult capitală de județ.

Ne bucurăm cel puțin, că de acum înainte, Blajul — va putea lua înfățișarea nouă pe care o dorim cu toții.

— **Căsătoria principelui Carol.** Duminică s'a oficiat la Atena căsătoria prințului Carol cu principesa Elena Greciei.

Sosirea în Țară se amână cu 15 zile — din cauza unei răceli a A. S. R. Principesa Elena.

M. S. Regina și ceilalți oaspeți cari au luat parte la căsătoria dela Atena, se vor înapoia în Țară Duminică în 27 a. l. c.

— **O faptă frumoasă.** Mai mulți elevi și eleve dela școlile din Blaj sub conducerea câtorva profesori au luat în zilele trecute nobila inițiativă — în semn de pioasă amintire — să restaureze mormintele marilor bărbați ai Blajului și neamului cari zac aproape uitate în cimiterele de aici. În total s'au restaurat 46 morminte: a mitropoliților Șuluț și Mihalyi; a prepozițiilor capitulari: T. Cipariu, C. Papfalvi, G. Stoica, B. Filipan, Basiliu Rațiu, I. M. Moldovan; canonicii: A. Bunca, Gavril Pop, I. Chirilă, Al. Micu, Șt. Manfi, Const. Alutan, Șt. Boeriu, D. Caian, I. Antonelli, Dr. Ioan Rațiu, Elie Vlăsa Ciudi; profesorii: Ioan German, N. Popescu, N. Ionaș, Oct. Bonfiniu-Banfi, I. Mureșan, Aurel Pop Bota, P. Moldovan, Gr. Rațiu, Chiriac Groze, P. Solomon, T. Vândor, I. Russu și pref. leg. Axente Sever.

— **Conferența partidului național.** Probabil pentru săptămâna viitoare va fi convocat comitetul de 100 al part. național. Întrunirea va avea loc la București.

Se vor discuta chestiuni de mare importanță politică.

— **Proiectele financiare.** Dl N. Titulescu, ministru de finanțe a prezentat Parlamentului noile proiecte financiare — asupra bugetului pe 1921/22. Proiectul bugetului de spese face: 4,866,000,000 lei iar proiectul bugetului de venituri face: 6,099,500,000 lei.

— **Externe.** Săptămâna aceasta s'a încheiat la Riga pacea ruso-polonă și la Moscova pacea turco-rusă. La Reval — se urmează tratative de pace între delegatul României dl Filality și delegatul Rusiei dl Litwinow.

— **Plebiscitul din Silesia superioară.** Resultatele finale anunță o majoritate de 63 la sută în favoarea Germaniei.

NECROLOG.

† *Silviu Blaga*, absolvent al școlii de arte și industrie din Cluj, întâmplată în urma unui morbo greu revenit pe câmpul de luptă, împărțit cu sf. taine ale muribunzilor, în 15 Martie a. c. la orele 10 seara, în frageda etate de 24 ani.

Rămășițele pământești ale adormitului în Domnul s'au așezat spre veșnică odihnă Joi, în 17 Martie a. c. la orele 3 p. m., dela capela clinice în cimiterul comun din loc.

Il deplâng frații și surorile: Aurel, Ioan, Emil, Romul, Etilia și Mariția și număroase rudenii.

Bibliografie.

A apărut și se află de vânzare: *Istoria literaturii noastre vechi* de Sextil Pușcariu, prof. univ., Cluj Costul unui exemplar 25 Lei pe hârtie de lux. Fiind trasă această prețioasă lucrare într'un număr redus de exemplare, din pricina scumpetei de hârtie, ceice doresc s'o aibă să binevoiască a o cere înainte.

Cu autorizarea ministerului de instrucție lucrarea e introdusă și ca manual școlar în licee, școli civile, școli normale etc. Comandele se fac la Biroul Asociațiunii în Sibiu.

Mângâierea creștinului — carte de rugăciuni — a apărut deja în ediția V cu 437 pagini. Prețul unui exemplar legat în hârtie simplă 7 Lei.

Administrația bisericească XVI — 763 pagini în 80, mare. Exemplarele legate epuizându-se, dispun numai de exemplare broșate. Prețul unui exemplar 8 Lei, cu porto 11 lei. După ce spedarea cu rambursă încă nu-e posibilă, comanda se face cu trimiterea înainte a prețului cărții și a speselor postale. Spedarea se face prompt cu recomandare. Posta iea deja garanțiile obicinuite. La comandă de 10 exemplare al 11-lea exemplar îl dau gratuit. Librarilor rabat 20%. — Ioan Gent, protopop Oradea-Mare strada Sztaroveszky nr. 6.

Cătră toată lumea, cătră autorități și funcționari de toate categoriile și cătră invalizi și văduve.

După cum se știe, Statul și societatea se ocupă de I. C. V. cu toată grija și iubirea, și nimeni nu pregetă. ca să facă pentru ei sacrificiile și să le dea cu drag și din inimă tot felul de ajutor și protecție.

Ideia de a-i vedea cerșind la drumul mare, a fost odioasă tuturor și spre a nu se întâmpla, s'au luat toate măsurile pentru ca nimeni să nu cadă într'un așa păcat într'o așa de mare înjosire pentru ei, pentru noi toți și pentru neamul nostru întreg.

Pentru aceasta li-s'a acordat pensii lunare fixe, s'a înființat azile orfeline, li-s'a dat tot felul de ajutoare, lemne, îmbrăcăminte și alimente gratis, sunt protejați în comerț etc. În sfârșit să face totul și de toate, pentru că nici unul să nu ajungă pe calea cerșetoriei.

Nenorocire însă!

Cerșitoria nu a dispărut. Ici-colo se mai văd invalizi și văduve cerșind, iar cu venirea primăverii numărul lor a crescut. Astăzi dar, se mai găsesc încă, invalizi și văduve, cari nu numai, că se fac de răs, dar aduc rușine și ocară, cel dintâi asupra voastră scumpii mei invalizi și văduve, iar apoi întregului nostru neam.

Trebuie nu numai să oprim, dar și să pedepsim pentru aceasta:

1. Rog pe toată lumea, ca să nu mai dea po-mană pe stradă și localuri decât la cerșitorii bătrâni și neputincioși, iar nici când la invalizi și văduve; aceștia să fie dați pe mâna poliției.

2. Organele administrative, funcționari civili și militari, îi rog să nu treacă sau se privească cu indiferență pe cerșitori, ci să-i identifice și să-i dea pe mâna poliției pe ceice fac parte din clasa I. C. V.

3. Pe scumpii mei invalizi și văduve îi rog să-i povățuiască pe cei căzuți în aceasta rușine, să-i oprească și să-i ocărăască căci rușinea lor este a voastră,

4. Pun în vedere tuturor, că acci invalizi, cari vor fi prinși cerșind, vor fi internați, ca nevrednici de ajutorul Statului și de cinstea și iubirea noastră.

Comandantul Comandamentului
terit. al Corp. VII Armată.
General (ss.) VLADESCU

Redactor responsabil: Vasiliu Suciu.

Lista

manualelor admise de Ordinariatul Arhiepiscopesc de Alba-Iulia și Făgăraș și de Secretariatul de instrucție.

	Lei.
Catechism mic cu elementele bibliei de G. Pop	2—
Catechism pentru clasa III—VI. primară.	3-50
Istoria biblică cu ilustrațiuni	3—
Liturgica pentru clasa V. și VI. a școlii primare de Stefan Roșian.	2—
Istoria bisericească pentru școlile elementare gr. cat.	2—
Abecedar de Precup—Cociș, ediția I. 1920	6—
Aritmetica pentru clasa II. a școlii primare de Valer Suciu	3—
Aritmetica pentru clasa III—IV. a școlii primare de Valer Suciu.	4—
Aritmetică și Geometrie pentru clasa V. și VI a școlii primare, de Valer Suciu. 1913.	4—
Fizică pentru școlile primare de Emil Vici	3—
Higiene sau cartea sănătății, manual pentru școlile primare de Ștefan Erdélyi.	2—
Carte de economie pentru clasa V. și VI. a școlii primare de băieți de Nicolae Pop.	3—
Carte de economie pentru clasa V. și VI școlii primare de fete de Nicolae. Pop	3—
Legende istorice, Cociș, cl. II.	1—
„ „ Cociș, cl. III.	1-50
Cetiri istorice, Cociș, cl. IV.	4—
Registre de primire, coala	2-50
„ „ clasificări și absenți, coala	2-50
„ „ materia propusă. coala	2—

Se află la Librăria sem. Blaj. — Cătră ramburs posta nu primește.